

Jaarverslag van de Commissie van Toezicht van PLC- Ruisselede **Jaar : Q4, 2019**

A : De leden van de Commissie van Toezicht
Cc : Het centraal Secretariaat van de CTRG

I. De Commissie van Toezicht

Het CvT-Ruisselede is opgestart op 1 september 2019. Voorheen was er géén zelfstandig Comité van Toezicht in Ruisselede. Het PLC-Ruisselede werd opgevolgd door het Comité van Toezicht van de penitentiare instelling van Brugge. De intensiteit van de opvolging van het PLC-Ruisselede is vanaf 1 oktober 2019, door het organiseren van dit afzonderlijk en zelfstandig comité, sterk toegenomen. Dit jaarverslag heeft enkel betrekking op de werking van het zelfstandig CvT gedurende het 4de kwartaal 2019. (Q4, 2019)

A. Samenstelling

Het CvT-Ruisselede bestaat actueel uit 7 leden :

- Guido Leflot : Voorzitter
- Johan Baeke : Ondervoorzitter
- Michèle Van Parys : Secretaris
- Willem Van Parys: Lid
- Patrick Grassi : Lid
- Lut Vande Velde : Lid
- Linsey Quintyn : lid

B. Functioneren

Het CvT-Ruisselede komt maandelijks samen op de eerste maandag van de maand in het PLC-Ruisselede waar de directie telkens een vergaderruimte met koffie ter beschikking stelt.

Eén van de maandelijkse agendapunten is de aanstelling van de maandcommissaris(sen) van de komende periodes. Aangezien de leden van het CvT Ruisselede nieuw zijn in hun functie en weinig of geen voorafgaande ervaring hebben met het gevangeniswezen, wordt de functie van maandcommissaris voorlopig gezamenlijk uitgevoerd door twee leden. Op basis van onze ervaring zal later beslist worden of we deze praktijk in de toekomst verderzetten. Tot eind december gaf deze aanpak een positief resultaat.

De samenwerking met de directie van het PLC-Ruisselede verloopt vlot en constructief. Bij onze eerste maandvergadering werden we ontvangen door de directie die ons een toelichting gaf over de werking en structuur van het PLC en de leden van het CvT een rondleiding gaf doorheen het PLC. Sindsdien heeft de directie op ons

verzoek éénmaal ons maandoverleg in Q4 bijgewoond om bijkomende toelichtingen te geven.

De directie van het PLC zal in de toekomst tweemaal per jaar uitgenodigd worden om op het CvT-maandoverleg vragen van de CvT-leden te beantwoorden.

Maandelijks heeft de voorzitter van het CvT een opvolgingsgesprek met de directie.

De organisatie en het verloop hiervan verloopt vlot en constructief.

Tot op heden werden er in Q4 naast de contacten tijdens de on-site-bezoeken nog geen gestructureerde contacten georganiseerd met andere dienstverlenende instellingen. Dit staat wel op de planning voor 2020.

Actueel verloopt de werking van het CvT vlot. De samenwerking en verstandhouding tussen de leden is uitstekend en het engagement van de leden is hoog. De maandvergaderingen worden door alle leden actief bijgewoond en de maandcommissarissen nemen hun taak op met enthousiasme.

Een uitdaging voor de leden van het CvT bestaat er in om in de toekomst een overzicht te blijven behouden op de aanhangig gemaakte thema's en om op een meer gestructureerde en omvattende wijze onderzoek te doen naar de vele aspecten van de gevangenenbejegening en dit binnen het voorziene vrijwilligerskader.

De contacten en correspondentie tussen de CvT-leden onderling en met het CTRG verloopt actueel quasi volledig via E-mail hetgeen qua veiligheid en privacy niet optimaal is. Hopelijk kan hiervoor in de loop van het eerste semester 2020 een oplossing geboden worden.

Teneinde de beschikbare informatie optimaal ter beschikking te stellen van alle CvT-leden was er gedurende Q4 2019 ook nood aan een gemeenschappelijke databasis. (Opm. : sinds jan. 2020 beschikt het CvT-Ruiselede over een eigen gemeenschappelijke database op onedrive.)

Gedurende de opstartfase van het CvT-Ruiselede was er weinig of geen communicatiemateriaal aanwezig om de taak en werking van het CvT kenbaar te maken en toe te lichten aan de gedetineerden. Dit bemoeilijkte de taak van de maandcommissarissen zeker in Ruiselede waar het CvT voorheen weinig actief was. We waren bijgevolg grotendeels aangewezen op mond-aan-mond-reclame. In Q1 2020 voorzien we dan ook een eerste (formele) presentatie aan een afvaardiging van de gedetineerden. Wij kijken dan ook uit naar het ter beschikking komen van centraal aangemaakt communicatiemateriaal.

C. Behandeling van verzoeken van gedetineerde personen / Bemiddeling

De contacten met gedetineerden ontstaan voornamelijk tijdens de wekelijkse on-site bezoeken van de maandcommissarissen door spontane initiatieven, hetzij van de maandcommissaris(sen) zelf hetzij van de gedetineerden. Het aantal schriftelijke contacten (via de lokale brievenbus) is erg beperkt. (slechts twee rapportbriefjes gedurende Q4)

De thema's/ verzoeken die tijdens die contacten met gedetineerden aangekaart worden, worden opgenomen in het maandrapport van de maandcommissaris(sen) dat besproken wordt tijdens de eerstkomende maandvergadering. Op basis van de beslissingen genomen tijdens de maandvergaderingen neemt het CvT initiatieven hetzij om bepaalde thema's verder te onderzoeken hetzij om de thema's/verzoeken ter bemiddeling aan te kaarten bij de directie.

Zonder afbreuk te doen aan de mogelijkheid van de maandcommissarissen om tijdens hun on-site-bezoeken zelf contact te nemen met de directie, is er maandelijks een overleg voorzien tussen de voorzitter van het CvT en de directie om de hangende thema's/ verzoeken aan te kaarten en mogelijke oplossingen te bespreken. De contacten met de directie worden gedocumenteerd en gerapporteerd tijdens het eerstvolgende maandoverleg.

Ingeval een thema/verzoek de bevoegdheid van het CvT overschrijdt wordt contact opgenomen met de dagelijkse leiding van het CTRG met vraag voor advies..

Alle aangekaarte thema's/verzoeken worden opgenomen in een gemeenschappelijk opvolgingsdocument dat gebruikt wordt door de opeenvolgende maandcommissarissen als werkdocument en als reminder voor de openstaande acties en/of opvolgingen.

Alhoewel zeker niet alle bij de directie aangekaarte thema's/ verzoeken een onmiddellijke oplossing kregen/konden krijgen, hebben we gedurende deze eerste drie maanden van onze werking (Q4. 2019) mogen genieten van een positieve en coöperatieve samenwerking.

D. De Commissie in cijfers (Okt-Dec 2019)

- a. Aantal maandelijks vergaderingen : 3 : maandelijks (1ste maandag v.d. maand)
- b. Aanwezigheid van de leden tijdens de maandelijks vergaderingen : quasi 100%
- c. Aantal bezoeken in de penitentiaire inrichting : 12 (4 per maand) excl. de maandvergaderingen.
- d. Aantal ingediende verzoeken van gedetineerde personen : 19 verschillende thema's
- e. Aantal bemiddelingen : 11 verschillende thema's

II. De penitentiaire inrichting – Gevangenis van PLC Ruiselede

A. Werking

Het PLC is een open inrichting, bedoeld voor veroordeelden die niet vluchtgevaarlijk zijn, in groepsverband kunnen leven en kunnen werken in het landbouwcentrum. Dankzij een aangepast open regime kunnen de gedetineerden zich voorbereiden op hun terugkeer naar de maatschappij. (re-integratie)

Commissie van Toezicht Ruislede

Dat regime is gebaseerd op een aantal pijlers:

- verplichte tewerkstelling in de huishoudelijke diensten, op het landbouwbedrijf of in de werkplaats
- medicatie- en drugsvrij leven
- leven in gemeenschap
- goede contacten met de familie
- nultolerantie inzake agressie

Aan de gevangenis is een landbouwbedrijf verbonden met een veestapel voor melkproductie. De totale oppervlakte van het domein is 145 hectare.

Gedetineerden komen nooit rechtstreeks in het PLC terecht. Na hun definitieve veroordeling wordt bekeken of zij geschikt zijn om in een open gevangenis te verblijven en worden zij overgebracht uit een gesloten inrichting.

Sinds 1995 heeft Ruislede een project gericht op druggebruikers " B.Leave", dat via vorming, therapie en sport de gedetineerde voorbereidt op een drugsvrij leven

Sinds 2000 is er een samenwerkingsverband met de VDAB en Gits met het oog op beroepsgerichte opleiding

In februari 2010 startte het PLC in samenwerking met Fides Beernem een pre-therapiegroep op met de naam 'Uitweg'. Die richt zich op gedetineerden met een seksuele problematiek. Deze pre-therapie is een voorfase van de echte therapie. Tijdens wekelijkse groepsessies praten begeleiders met gedetineerden over hun problemen en moedigen zij hen aan om verdere therapie te volgen na hun detentie. (**BRON: jaarverslag 2018 VOLT**)

B. Opmerkelijke gebeurtenissen / belangrijkste veranderingen binnen de inrichting

Gedurende het vierde kwartaal van 2019 hebben er zich in het PLC Ruislede geen grote wijzigingen voorgedaan.

Het regime van open inrichting is onveranderd gebleven en er hebben zich, voor zover we weten, geen speciale aanwervingen of vertrek van personeel voorgedaan.

Evenmin hebben er zich in deze periode zelfmoorden(pogingen) voorgedaan.

In oktober 2019 hebben er zich wel 2 ontsnappingen voorgedaan. Ook voorheen hebben er zich in 2019 diverse ontsnappingen voorgedaan die in de pers ter sprake kwamen. Dit heeft niet geleid tot een herziening/ aanpassing van het regime.

Op 12/12/2019 heeft een gedeelte van het personeel van het PLC Ruiselede deelgenomen aan de nationale ééndag-staking. De impact hiervan op het functioneren van het PLC was beperkt.

Alhoewel de accommodatie van het PLC Ruiselede, met uitzondering van de kantoorruimtes, sterk verouderd is en moet vernieuwd worden, waren de infrastructuurwerken in Q4 2020, voor zover we konden vaststellen, beperkt tot het opfrissen/verven van enkele gangen en lokalen.

Plannen om het gevangeniscomplex van het PLC Ruiselede grondig te vernieuwen/ restaureren en uit te breiden liggen op tafel. De voortgang hiervan is afhankelijk van de regeringsvorming en toekomstige beleidslijnen. De beslissing om de werken aan te vatten laat voorlopig dus op zich wachten.

Ondertussen blijft de verouderde en niet langer aangepaste infrastructuur operationeel.

Het voornaamste infrastructuurprobleem in Ruiselede situeert zich op het vlak van de persoonlijke slaapruidtes van de gedetineerden. Het merendeel van de slaapruidtes onder de vorm van zgn. 'chambrettes' bevinden zich in één open ruimte op de eerste verdieping van een verouderd gebouw zonder moderne veiligheidsvoorzieningen.

De chambrettes zijn opgetrokken in hout. Of de brandveiligheid actueel voldoende verzekerd is moet verder onderzocht worden.

C. De penitentiaire inrichting in cijfers

a. Gevangenisbevolking (maand per maand)

De gevangenisbevolking in Ruiselede is als gevolg van haar statuut van gemeenschapsregime erg stabiel. Er is in principe nooit sprake van een overtal aan gedetineerden t.o.v. de capaciteit.

Het betreft uitsluitend mannelijke veroordeelde gedetineerden

De capaciteit bedraagt 56 in gewoon gemeenschapsregime en 4 in halve vrijheid.

In december 2019 was de gevangenisbevolking als volgt samengesteld :

- 55 gedetineerden in gewoon gemeenschapsregime
- 3 gedetineerden in halve vrijheid ;
- 2 gedetineerden in VPV die afwisselend (per week) één bed van de gewone capaciteit bezetten
- 9 gedetineerden met elektronisch toezicht waarvan 1 gebruik maakt van een vrij bed in halve vrijheid.

De bezetting van de capaciteit in december was bijgevolg 100 %.
3 gedetineerden stonden op de wachtlijst voor opname.

b. Aantal personeelsleden (maand per maand)

Op onze vraag naar een personeelsoverzicht met organogram hebben we tot op heden geen sluitend antwoord ontvangen. Het organogram is in voorbereiding.

In de loop van Q4 2019 hebben er zich in PLC Ruiselede slechts een beperkt aantal wijzigingen voorgedaan in het personeelsbestand.

Het totaal aantal VTE per eind 2019 bedroeg 56 VTE gespreid over 64 personeelsleden

Op directieniveau bleef het aantal VTE ongewijzigd op 4 gespreid over 4 personen.

Op administratief niveau bedroeg het aantal VTE 9, verdeeld over 11 personeelsleden hetgeen quasi ongewijzigd is t.o.v. begin 2019.

Het totale VTE voor bewakingsbeambten is in 2019 geëvolueerd van 40 in januari 2019 naar 43 VTE per eind 2019, verdeeld over 47 tot 49 personeelsleden.

III. Het toezicht

De thema's/klachten die gedurende Q4 2020 door het CvT vastgesteld en behandeld werden hadden betrekking op de detentieomstandigheden, de contacten met de buitenwereld en het regime.

Voor de meeste van die thema's heeft het CvT mondelinge aanbevelingen kunnen formuleren waarop door de directie vrij positief gereageerd werd. Er werden in Q4 2019 geen formele aanbevelingen neergelegd.

Ook inzake gezondheidszorgen kwamen er diverse thema's op tafel. Alvorens hierover aanbevelingen te formuleren is er nood aan bijkomend onderzoek.

De drie belangrijkste problematieken waarvoor we aandacht vragen zijn :

- Het gekende maar erg lang aanslepende probleem van de kwaliteit van de infrastructuur en vnl. de slaapruimtes.
- Het gebrek aan transparantie van kosten, verloningen en de werking van het Sociaal Fonds.
- Het functioneren van het gedetineerdenoverleg dat sinds onze tussenkomst terug opgestart werd.

Voor de volledigheid vind je hierna een overzicht van de door het CvT behandelde onderwerpen.

A. Detentieomstandigheden

a. Geïdentificeerde problematische situaties + goede praktijken

- 1- De kwaliteit van de infrastructuur is onvoldoende. De gebouwen zijn verouderd en beantwoorden niet aan actuele normen. Dit geldt bij uitstek voor de slaapruintes die de vorm hebben van houten « chambrettes » in één open ruimte op de 1ste verdieping.
- 2- Problematiek van chambrettes : privacy, licht, inrichting, gebrek aan nachtrust.
- 3- Bereikbaarheid van het PLC. Afgelegen locatie met slechts beperkt openbaar vervoer.
- 4- Geen gebedsruimte voor godsdienstbeleving en geen « stille ruimte » voor overige gedetineerden.
- 5- Gebrek aan mogelijkheden om duidingsprogramma's op TV te volgen. Onvoldoende diepgang van TV-aanbod
- 6- De prijszetting van kantineproducten is onduidelijk en zou cfr. gedetineerden (te) hoog zijn en te sterk schommelen.
- 7- Tekort aan diversiteit in kantine waardoor gedetineerden niet steeds kunnen eten in functie van hun godsdienstbeleving.
- 8- Problematiek van poetsen van tanden in een ongeschikte toiletruimte.
- 9- Gebrek aan transparantie in werking van Steunfonds/sociaal fonds

b. Aanbevelingen

- 1- De problematiek van de kwaliteit van de infrastructuur is gekend. Plannen zijn in voorbereiding om de infrastructuur en vernieuwen/ restaureren en uit te breiden. Actueel staan de plannen on-hold. Problematiek overstijgt de bevoegdheid van de lokale directie.
- 2- Grotere flexibiliteit bij inrichting van chambrettes en eventueel verhogen van wanden.
- 3- Nog geen aanbeveling geformuleerd.
- 4- Inrichten van gebedsruimte of waardevol alternatief.
- 5- Niet gemakkelijk op te lossen door samenstelling van groep gedetineerden
- 6- Prijszetting transparanter maken en alternatief zoeken voor huidige toelevering aan kantine.
- 7- Aanbod van producten in kantine aanpassen aan behoefte van godsdienstbeleving.
- 8- Ter beschikking stellen van geschikt alternatief.
- 9- Toelichting geven bij werking Steunfonds op gedetineerdenoverleg. CvT wenst werking van steunfonds verder door te lichten.

c. Follow-up van aanbevelingen

- 1- Opvolging goedkeuringsproces van planning.
- 2- Oplossing is niet evident als gevolg van bestaande infrastructuur.
- 3- Problematiek nog verder te onderzoeken alvorens aanbeveling te formuleren.
- 4- Gezien de infrastructurele beperkingen kon geen afzonderlijke gebiedsruimte ter beschikking gesteld worden. Een alternatieve oplossing is aangeboden die actueel goed functioneert. Het ontbreken van een « stille ruimte » blijft een probleem.
- 5- Na te kijken in overleg met gedetineerden of oplossingen mogelijk zijn.
- 6- Directie is zich bewust van problematiek. Actueel werd er nog geen oplossing gevonden. CvT onderzoekt verder de prijszetting van kantine.
- 7- Aanbod is uitgebreid.
- 8- Nog geen alternatieve oplossing. Op te volgen.
- 9- Directie zal werking steunfonds toelichten. Op te volgen.
Voorlopig geen akkoord over de doorlichting door het CvT van de werking van het steunfonds

B. Contacten met de buitenwereld en familiale band

a. Geïdentificeerde problematische situaties + goede praktijken

- 10- Alhoewel tevreden over de sterke daling van de telefoonkosten, blijft er frustratie over de beschikbaarheid van telefoon zowel in beltijd als in aantal telefoons.

b. Aanbevelingen

- 10- Evalueren of de beschikbaarheid van telefoon kan uitgebreid worden. Dit werd nog niet aangekaart.

C. Follow-up van aanbevelingen

- 10- Mogelijkheden op te volgen en aan te kaarten

C. Regime en activiteiten

a. Geïdentificeerde problematische situaties + goede praktijken

11-Gedetineerdenoverleg : Sinds juli 2019 had er geen gedetineerdenoverleg meer plaats. Overeenkomstig het verslag waren er een reeks aangekaarte thema's waarvoor de directie zich geëngageerd had en die nog niet uitgevoerd werden.

12-Onvoldoende transparantie van verloning voor geleverde arbeid.

b. Aanbevelingen

11-Gedetineerdenoverleg terug opstarten en alle genomen engagementen honoreren.

12- Problematiek aangekaart bij directie maar nog geen aanbeveling geformuleerd.

c. Follow-up van aanbevelingen

11-Directie heeft gedetineerdenoverleg opnieuw opgestart in febr.2020. CvT zal werking opvolgen en overleg bijwonen wanneer zinvol.

12-CvT volgt op als de transparantie inzake verloning van arbeid kan verbeterd worden.

D. Gezondheidszorg

a. Geïdentificeerde problematische situaties + goede praktijken

13-Klachten over het niet krijgen van door eigen dokter voorgeschreven medicijnen.

14-Klachten over het niet krijgen van de voorgeschreven kinesitherapiebehandeling na sportongeval.

15-Aflevering van medicijnen aan gedetineerden door niet-medisch schoolden.

16-Een aantal gedetineerden heeft gebrek aan vertrouwen in PSD

17-Probleem van pestgedrag : dit wordt toegeschreven aan een voordeelbehandeling voor de B-Leavers

b. Aanbevelingen

13,14,15,16,17 : Voor deze thema's is er bijkomend onderzoek nodig alvorens we eventueel aanbevelingen formuleren.

c. Follow-up van aanbevelingen

13,14,15,17 : aangekaarte thematieken verder onderzoeken alvorens eventueel aanbevelingen te formuleren.

Het probleem van pestgedrag is gekend. Hiervoor is een specifiek programma opgezet in samenwerking met het CAW.

16- Sinds kort is er een periodiek overleg opgezet tussen de Directie en PSD waarop alle bewoners worden overlopen en voor elk van hen een traject bepaald wordt (samen met JWW)

E. Incidenten

a. Geïdentificeerde problematische situaties + goede praktijken

18. Nationale staking op 15/12/2020

d. Aanbevelingen

18. Geen. Dit was een best practice. De toestand tijdens de staking was goed onder controle en had weinig consequenties voor gevangenen door de inzet van personeel. Enkel de bezoeken dienden afgeschaft.

e. Follow-up van aanbevelingen

18. Opvolgen van situatie bij nieuwe en/of langdurige personeelsstakingen

F. Personeel

a. Geïdentificeerde problematische situaties + goede praktijken

19. Klacht over willekeur van personeelsleden hetgeen de indruk geeft dat personeelsleden de dienstnota's onvoldoende kennen.

b. Aanbevelingen

19. Aanbeveling om dienstnota's te structureren zodat ze eenvoudig raadpleegbaar zijn.

c. Follow-up van aanbevelingen

19. Opvolgen welk initiatief op dit vlak door de directie genomen wordt.

IV. Advies en informatie voor de CTRG

In de loop van Q4 2019 hebben we naar het CTRG informatie gezonden over de werking van het gedetineerdenoverleg en over de wijze waarop de nationale staking van 15/12/2019 een impact had op het dagelijks leven van de gedetineerden in Ruiselede.

Het onderzoek dat we wensten uit te voeren over de werking van het Sociaal fonds is in begin 2020 stopgezet wegens de juridische bezwaren die hierover door het DG EPI geformuleerd werden.

Begin 2020 hebben we deze problematiek aangekaart bij het CTRG dat hiervoor een initiatief genomen heeft.

Op dit ogenblik is deze problematiek nog niet uitgeklaard

V. Conclusie(s)

2020 wordt het eerste volledige jaar van de werking van het CvT Ruislede.

Gezien de beperkte kennis en ervaring van de leden van dit eerste zelfstandige CvT Ruislede ligt onze eerste uitdaging in het intensifiëren van onze inzichten in en kennis van het gevangeniswezen en van de inhoud van de Basiswet van 2005.

Dit omvat niet enkel inzicht in de specifiek juridische bepalingen maar ook en vooral in de interpretatie van de regelgeving in de dagdagelijkse praktijk.

Wij kijken uit naar de initiatieven van het CTRG om hiervoor de nodige opleidingen en/of workshops te organiseren. De uitwisseling van ervaring met collega's van andere CvT's kan hierbij ook helpen.

De tweede uitdaging voor de leden van het CvT bestaat er in om in de toekomst een overzicht te blijven behouden op de aanhangig gemaakte thema's en om de lopende onderzoeken te continueren ondanks de werking met maandcommissarissen binnen het voorziene vrijwilligerskader.

Onze derde uitdaging ligt in het uitwerken en toepassen van een efficiënte en effectieve onderzoeksmethodiek waarbij we niet uitsluitend focussen op de thema's/problemen die ons door gedetineerden worden aangereikt, maar zelf op een systematische wijze identificeren en prioriteren welke thema's van belang zijn voor de bescherming van het welzijn van de gedetineerden en bijgevolg onze aandacht verdienen. Alhoewel niet eenvoudig te realiseren, is de methodiek waarmee thema's kunnen/ dienen onderzocht te worden cruciaal om tot sluitende vaststellingen en aanbevelingen te komen. Ook hiervoor kijken we naar het CTRG voor sturing.

In vierde instantie dient de interne communicatie en opbouw van de databanken gestroomlijnd en dit niet enkel op het niveau van het CvT-Ruislede maar ook op nationaal niveau. Eén gemeenschappelijk IT-platform, voorzien van de nodige beveiligingen, zou hiervoor een oplossing kunnen bieden. In afwachting hiervan kan het gemeenschappelijk IT-platform dat het CvT-Ruislede opgebouwd heeft verder ontwikkeld worden.

Alhoewel regelmatige, transparante rapportering essentieel is, zowel intern als met het CTRG, dienen we er op toe te zien dat de administratieve impact hiervan geen te grote last legt op de tijdsinvestering van een team vrijwilligers. Op dit vlak dienen we te streven naar een evenwicht tussen een optimalisatie van informatiedeling en de praktische haalbaarheid ervan. De CTRG dient te beseffen dat de werklast voor de vrijwilligers vrij hoog is, zeker in een kleine, pas opgestarte CvT zoals Ruislede.